

INDENRIGS- OG SUNDHEDSMINISTERIET

Sundhedsudvalget 2022-23 (2. samling)
SUU Alm.del - endeligt svar på spørgsmål 562
Offentligt

Slotsholmsgade 10-12
DK-1216 København K

T +45 7226 9000
F +45 7226 9001
M sum@sum.dk
W sum.dk

Folketingets Sundhedsudvalg

Dato: 10-10-2023
Enhed: Forebyggelse og
Strålebeskyttelse
Sagsbeh.: Nikoline Schriver
Koordineret med:
Sagsnr.: 2023 - 362
Dok. nr.: 8625

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 562 (Alm. del), som Folketingets Sundhedsudvalg har stillet til indenrigs- og sundhedsministeren den 6. juli 2023. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Jens Henrik Thulesen Dahl (DD).

Spørgsmål nr. 562:

”Ministeren bedes redegøre for ministerens vurdering af, hvilken rolle beskyttende faktorer som fritidsaktiviteter og tid brugt med venner og forældre kan få af indflydelse på de unges trivsel, herunder på forbruget af rusmidler.”

Svar:

Jeg har til brug for besvarelsen indhentet bidrag fra Sundhedsstyrelsens, som jeg henholder mig til:

”Statens Institut for Folkesundhed, SDU udarbejdede i 2021 rapporten *”Kortlægning af den islandske model – Familie, venner og fritid som beskyttende faktorer for unges rusmiddelbrug”* til Sundhedsstyrelsen, der kortlagde hvorledes beskyttende faktorer er relateret til unges rusmiddelbrug og trivsel¹. I rapporten er der særligt fokus på unges rusmiddelbrug. En undersøgelse af sammenhæng mellem unges trivsel og beskyttende faktorer tilgodeses ved, at flere af de beskyttende faktorer, der undersøges i rapporten, også er beskyttende for trivslen. Fx forældreinvolvering, deltagelse i fritidsaktiviteter og understøttelse af sunde fællesskaber. I foråret 2023 udarbejdede SIF rapporten *”Karakteristika af det mentalt sundhedsfremmende fritidsfællesskab for unge”* til Sundhedsstyrelsen. Rapporten identificerer fem elementer på tværs af en lang række af fritidsaktiviteter, der kan styrke unges trivsel i organiserede fritidsfællesskaber.

Herunder fremhæves den viden vi på nuværende tidspunkt har på baggrund af kortlægningsrapporten fra SIF, rapporten om det mentalt sundhedsfremmende fritidsfællesskab fra SIF, danske erfaringer med fritidsaktiviteters betydning samt betydningen af tid brugt med venner og forældre på unges trivsel og rusmiddelbrug. Det skal bemærkes, at kortlægningsrapporten baserer sig på den eksisterende videnskabelige litteratur om den islandske model. Der kan derfor være yderligere beskyttende faktorer i de nævnte arenaer, men som ikke er fremhævet i litteraturen og derfor heller ikke er fremhævet her.

Fritidsliv

Unge fritidsliv kan have en beskyttende effekt mod unges brug af rusmidler. Særligt organiserede og voksensuperviserede aktiviteter i nærmiljøet er betydende, da de kan være et positivt samlingspunkt for de unge uden rusmidler.

---

¹ Rapporten indeholder en kortlægning af den eksisterende litteratur omhandlende den islandske model.

Der ses blandt andet følgende beskyttende faktorer for unges fritidsliv:

- Deltagelse i organiserede og voksensuperviserede fritidsaktiviteter (fx. sport, fritidsklub, spejder, teater osv.)
- Klare rammer for, hvornår den unge skal være hjemme om aftenen
- Undgå fester og lignende, hvor der ikke er forældre eller andre voksne til stede.

Desuden fremhæves det i SIF rapporten "*Karakteristika af det mentalt sundhedsfremmende fritidsfællesskab for unge*", at organiserede fritidsfællesskaber er med til at styrke unges trivsel, hvis de tilgodeser, at unge ved deltagelse opnår en social forbundethed til andre, udvikler kompetencer og udvikler selvtillid, baserer sig på lystbetonet deltagelse og hvis aktiviteten er forbundet med tryghed og tillid for dem, der deltager.

Hvis fritidslivet skal være en beskyttende faktor er det centralt, at alkohol og andre rusmidler ikke er en del af fritidsmiljøerne. Aktører i fritidslivet kan understøtte dette ved at tage afstand til brugen af rusmidler og tage ansvar og fastsætte en rusmiddelpolitik.

Forældre

Forældre kan være en beskyttende faktor og har en stor betydning i forhold til deres børns brug af alkohol og andre rusmidler.

Undersøgelser viser, at unge drikker senere, drikker mindre og bruger færre andre rusmidler, hvis følgende beskyttende faktorer gør sig gældende hos deres forældre:

- Forældre bruger tid sammen med deres børn.
- Forældre ved, hvor den unge er og kender vennerne
- Forældre og den unge har en tæt og tillidsfuld relation
- Forældre og den unge har en god dialog og laver aftaler om alkohol og andre rusmidler
- Forældre udviser tydelige holdninger mod alkohol og andre rusmidler
- Forældre kender og snakker med de andre forældre

Der ses en tendens til, at mange forældre i Danmark tror, at de ikke længere har en betydende rolle, når barnet bliver teenager. Forældre skal derfor have viden og være bevidste om deres betydning, også når barnet bliver teenager.

Venner

Venner og jævnaldrende har betydning for unges udvikling og ungdomsliv, og de medvirker til at forme unges sundhedsadfærd, herunder brug af rusmidler.

De beskyttende faktorer i forhold til jævnaldrende venner er blandt andet:

- Fællesskaber uden rusmidler
- Sociale normer og minimering af flertalsmisforståelser
- Venner som rollemodeller – færre venner der bruger rusmidler.

Da unge i løbet af ungdomsårene i højere grad begynder at orientere sig mod deres jævnaldrende, mens forældrene i mange tilfælde træder mere i baggrunden, kan venners handlinger og holdninger være af stor betydning.

Sundhedsstyrelsens faglige vurdering

På baggrund af ovenstående gennemgang er det Sundhedsstyrelsens faglige vurdering, at fritidsliv, forældre og venner som beskyttende faktorer har en positiv

indflydelse på unges rusmiddelbrug. Flere af disse faktorer er også beskyttende for unges trivsel.

Det skal dog fremhæves, at fritidslivet, forældre og venner ikke i sig selv er beskyttende faktorer. De kan i værste fald være risikofaktorer for unges rusmiddelbrug, fx hvis der er alkohol forbundet med at deltage i en fritidsaktivitet. Det er kun i kraft af, at de nævnte omstændigheder anført herover gør sig gældende.

Samtidig skal det nævnes, at en positiv udvikling er under forudsætning af, at de beskyttende faktorer prioriteres tilstrækkeligt i den danske rusmiddelforebyggende indsats og understøttes med strukturelle tiltag både lokalt og nationalt. Det gælder eksempelvis lovgivning på området om køb og salg af alkohol til unge, da det vil give en mærkbar positiv udvikling af unges alkoholindtag og rusmiddelbrug.”

Med venlig hilsen

Sophie Løhde